

TEBLİĞ

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

**YERALTI MADEN İŞYERLERİNDE KURULACAK SIĞINMA
ODALARI HAKKINDA TEBLİĞ**

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğin amacı, 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 30 uncu maddesinde belirtilen yeraltı maden işyerlerinde kurulacak sığınma odalarına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, 6331 sayılı Kanun kapsamına giren yeraltı metal maden işyerlerini kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ, 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı Kanunun 30 uncu maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

İşverenin sığınma odası kurma yükümlülüğü

MADDE 4 – (1) Sığınma odalarının maden işyerlerinde kurulup kurulmayacağı ile konumlandırılması hususlarında işveren;

a) Sığınma odalarını 5 inci maddenin ikinci fıkrası gereğince gerçekleştirilen muhtemel acil durum senaryosunu göz önünde bulundurmak şartıyla Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin Ek-3'ünün 14 üncü maddesi gereğince çalışanlarda kişisel solunum koruma cihazları bulundurarak kurar veya inşa eder.

b) Henüz hazırlık aşamasında olan ve üretim aşamasına geçmemiş faaliyet alanları hariç, sığınma odalarını, çalışma alanlarına olan uzaklığı en fazla 700 metre olacak şekilde kurar veya inşa eder.

c) Henüz hazırlık aşamasında olan ve üretim aşamasına geçmemiş faaliyet alanları hariç, sığınma odalarını, çalışma alanlarının temiz hava girişi sağlayan kuyu dibine veya insan naklinin gerçekleştirildiği ana ve bağlantı yolları kullanılarak yeryüzüne olan mesafesinin 700 metreyi aşması durumunda kurar veya inşa eder.

ç) (b) ve (c) bentlerinde belirtilen mesafeleri, gerçekleştirilen muhtemel acil durum senaryosuna göre gerekli görülmesi halinde azaltabilir ve sığınma odalarının sayılarını arttırabilir.

d) (b) ve (c) bentleri gereğince sığınma odalarının kurulma zorunluluğunun bulunmadığı hallerde maden işyerinde gerçekleştirilen muhtemel acil durum senaryosuna göre söz konusu sığınma odasının kurulup kurulmayacağını kararlaştırır. Sığınma odasının kurulmasına gerek görülmemesi halinde, çalışanların acil durumlarda kişisel solunum koruma cihazı ile tahliye edilebileceği hususunu sağlık ve güvenlik dokümanında belirtir.

İşverenin diğer yükümlülükleri

MADDE 5 – (1) İşveren;

a) Sığınma odalarını yangın, patlama, göçük, zehirli veya boğucu gazların açığa çıkması gibi durumlarda kullanılmak üzere her zaman kullanıma hazır vaziyette bulundurur.

b) Acil durum planında sığınma odasının konumunu ve sığınma odalarında bulunan kişilerin kurtarılmasına yönelik hususları belirtir.

c) Sığınma odalarını temiz hava giriş yolları öncelikli olmak üzere vardiyadaki çalışan sayısı, sığınma odasının kapasitesi ile ortaya çıkabilecek muhtemel acil durum senaryoları göz önünde bulundurarak konumlandırır ve sığınma odalarının sayısını belirler. Çalışma esnasında acil durumların belirlenmesinde maden işyerinin kapsamlı muhtemel acil durum senaryolarını esas alır.

ç) Sığınma odalarını hayat hattı ile erişime mümkün hale getirir.

d) Sabit sığınma odalarını, sağlam dayanıma sahip ve dışarıdan zehirleyici, boğucu ve patlayıcı gaz sızıntısı olmayacak şekildeki kayaç içerisine kurar veya inşa eder. Taşınabilir sığınma odalarını ise, yine sağlam dayanıma sahip güvenli bölgelere kurar. Sığınma odalarının bulunduğu alan oluşabilecek süreksizliklere karşı uygun tahkimat ile sağlamlaştırır.

e) Sığınma odalarının amacı dışında kullanılmasını engeller.

(2) İşveren; muhtemel acil durum senaryolarını aşağıdaki hususları dikkate alarak değerlendirir:

a) Vardiyadaki çalışan sayısı.

b) Madenin türü, üretim yöntemi, üretim panoları ile insan naklinin gerçekleştirildiği ana ve bağlantı yollarının eğimi ve uzunluğu.

c) Sığınma odasının kapasitesi.

ç) Acil bir durumda çalışanların mahsur kalma potansiyeli.

d) Acil bir durumda işin durdurulması için gerekli olan süre.

e) Tatbikatlara göre tahliyenin güvenli bir şekilde mümkün olup olmayacağı.

f) Ani bir patlama durumunun maden ocağında oluşturacağı etki.

g) Kirlı havanın çıkış yolumda olası yangın, patlama, göçük, zehirli veya boğucu gazların açığa çıkması halinde çalışanların bulunması veya çalışanların kirlı hava yolunu acil çıkış olarak kullanması durumu.

ğ) Madenin jeolojik yapısı, damar kalınlığı, tavan-taban taşı özellikleri, fay hatları kesim bölgelerine olan uzaklık, su havzalarına olan uzaklık,

h) Sığınma odalarının potansiyel patlama ve yanma kaynaklarından, patlayıcı malzemelerin depolandığı bölgelerden, yakıt depolama tesislerinden ve araçların park alanlarına olan uzaklığı.

ı) Vardiyada kullanılan makine ve ekipmanların sayısı, boyutları, yakıt tipleri ve benzeri özellikleri.

i) Ani yangın ve patlama durumunda maden işyeri içerisinde belirli mesafe aralıkları ile konumlandırılmış su spreyleri ve benzeri yangın önleme sistemlerinin çalışır durumda olup olmadığı.

j) Çalışanlar için hangi tip kişisel solunum koruma cihazının bulunduğu, her maden işyeri için gerçekleştirilen tatbikatlarda çalışan profili ve ocağın fiziksel özelliklerine göre belirlenen acil durumlarda yeryüzüne ve/veya sığınma odasına ulaşma süresi ölçüm sonuçları.

k) Sadece doğal havalandırma olan maden işyerlerinde yaz ve kış mevsimlerinde temiz hava yönünün değışiklik gösterebileceğı.

Sığınma odasının teknik özellikleri

MADDE 6 – (1) Sığınma odasının teknik özellikleri madenin türü, üretim planı, vardiyadaki çalışan sayısı, acil durum planı ve kaçış yolları dikkate alınarak belirlenir.

(2) Sığınma odası, madenin basınçlı hava hattına bağlanır. Odada basınçlı havayı gerektiğinde kapatmak için kapama vanası bulunur.

(3) Sığınma odalarının kullanılması durumunda içinde bulunan kişilere en az 36 saat yetebilecek solunabilir hava sağlanır. Maden basınçlı havasının kesilmesi durumunda içeride güvenilir oksijen kaynakları bulundurulur. Sığınma odasına oksijen sağlanırken, kişilerin sağlık ve güvenliğini tehdit etmeyecek şekilde karbondioksit ve karbonmonoksitin de seyreltilmesi veya filtrelenmesi sağlanır.

(4) Odalarda; klima, hava temizleme, nem alma, aydınlatma, uyarı ışıkları, haberleşme, gaz izleme sistemleri ve sığınma odasındaki diğer elektrikli ekipmanlar için en az 36 saate kadar yedek enerji kaynağı bulundurulur.

(5) Sığınma odası ve bütün elemanlarının dışarıdan gelebilecek darbelere karşı dayanıklı ve sağlam yapıda olması gerekir. Sığınma odalarının tavan, taban ve yan bölmeleri olmak üzere tüm gövdesi en az 5 psi'lik patlama basıncına dayanıklı olacak şekilde inşa edilir veya kurulur.

(6) Sığınma odası, zehirli veya boğucu gazların içeri girmesini engelleyecek şekilde sızdırmaz yapıda olur.

(7) Sığınma odasında, içinde bulunan kişilerin sağlık ve güvenliğine zarar vermeyecek şekilde termal konfor şartları sağlanır.

(8) Sığınma odası içerisindeki oksijen, karbondioksit ve karbonmonoksit gazları ile sıcaklık içeride bulunan çalışanların sağlığına zarar vermeyecek şekilde olur. Oda içinde olması gereken asgari ve azami gaz değerleri O₂ için en az % 19, CO için en fazla 35 ppm ve CO₂ için en fazla % 0,5 olur. Sığınma odası içerisindeki hissedilen sıcaklığın 35 °C'yi geçmemesi sağlanır. Bu değerler sabit veya seygar ölçüm cihazlarıyla sürekli izlenir.

(9) Sığınma odasında maden işyerinde görevli işyeri hekiminin görüşleri doğrultusunda belirlenen ilk yardım çantası bulundurulur.

(10) Sığınma odasını kullanacak kişi sayısı ve sığınma odasının kullanılacağı gün sayısı dikkate alınarak yeterli miktarda son kullanma tarihi geçmemiş içme suyu hazır bulundurulur. İstenildiği takdirde odalarda kuru gıda bulundurulabilir. Bu konuda işyeri hekiminin tavsiyeleri dikkate alınır.

(11) Sığınma odası ve yerüstü arasında görsel ve/veya sesli iletişimin kurulmasına imkân sağlanır.

(12) Sığınma odası, kurulacağı konum itibarıyla sabit sığınma odası, taşınabilir sığınma odası olacak şekilde tasarlanır.

(13) Sığınma odalarında; portatif yapıda kimyasal tuvalet, oturma yerleri, yangın söndürücüler ile mobil sığınma odaları için darbe, patlama ve sıcaklığa karşı dayanıklı uygun gözetleme penceresi bulundurulur.

(14) Sığınma odasının etrafında/yakınında oda kullanımını engelleyebilecek malzeme/makine veya engeller bulundurulmaz.

(15) Taşınabilir sığınma odalarının tasarımı, odaların nakliyesine izin verecek şekilde yapılır.

(16) Dışarıdaki kirlı havanın oda atmosferine sızmaması için odalarda pozitif basınç sistemi olur.

(17) Sığınma odasının dışarısında; sesli ve ışıklı uyarılar, sığınma odasının çevresinde reflektör şerit bulundurulur.

(18) Sığınma odalarının kapıları dışarıya doğru açılır ve taşınabilir sığınma odalarında acil durumlarda kullanılmak üzere çıkış kapısından farklı yönde olacak şekilde acil çıkış kapısı bulundurulur.

(19) Sığınma odası ve sığınma odasının bütün elemanları yanmaz malzemeden yapılır.

Sığınma odasının kontrol ve bakımı

MADDE 7 – (1) Sığınma odasının kontrol ve bakım aralıkları, bunları yapacak kişiler ve düzenlenecek belgeler aşağıda belirtilmiştir:

a) Sığınma odasının, kurulumundan sonra veya yeri değıştirildiğinde imalatçı verilerine uygun olarak gerekli

kontrolleri yapılır. Sığınma odasının kullanımına dair imalatçı tarafından Türkçe kullanım kılavuzu sağlanır. Odaların; doğru kurulduğunu, 6 ncı maddede belirtilen teknik özelliklere uygun ve güvenli olduğunu gösteren ve kullanım kılavuzuna göre hazırlanan bir kurulum belgesi düzenlenir.

b) Sığınma odasının kontrol ve bakımları kullanım kılavuzunda belirtilen sürelerde yapılır. Bu sürenin 6 aydan fazla olması durumunda ise kontrol ve bakımlar en geç 6 ayda bir gerçekleştirilir. Sığınma odasının güvenli olduğunu gösteren, 6 ncı maddede belirtilen teknik özellikleri de içerecek şekilde hazırlanan bir belge düzenlenir.

c) Sığınma odasının uzun süre kullanılmaması, arızalı olması, kullanılmasını engelleyecek iş kazası yaşanması durumunda odanın kontrolleri yapılır. Bu kontrollerden sonra 6 ncı maddede belirtilen teknik özellikleri de içerecek şekilde, odanın güvenli olduğunu gösteren belge düzenlenir.

ç) Sığınma odasının bakımları kullanım kılavuzunda belirtilen aralıklarla imalatçı tarafından yetkilendirilmiş servislerce veya işveren tarafından görevlendirilmiş, yeterli bilgi ve tecrübeye sahip kişilerce yapılır.

d) Sığınma odasının güvenli olduğunu gösteren kontrol ve bakım sonuçları kayıt altına alınır ve yetkililer istediğinde gösterilmek üzere uygun şekilde saklanır.

Çalışanların bilgilendirilmesi ve eğitim

MADDE 8 –(1) İşveren, sığınma odalarının konumu ve kullanımına ilişkin olarak tüm çalışanları bilgilendirir.

(2) İşveren, asgari olarak sığınma odasının kullanım koşulları ve sığınma odasında acil durumlarda yapılması gerekenleri içeren yazılı bir talimatı uygun ve görülebilecek yerlere asar. Bu talimat, imalatçı tarafından sunulan sığınma odasına ilişkin kullanım kılavuzu dikkate alınarak hazırlanır. Talimatlar, sığınma odasının içinde bulundurulur.

(3) Sığınma odasına ilişkin bilgilendirme ve yazılı talimatların, basit ve kolay anlaşılır bir şekilde olması sağlanır.

(4) Acil durum tatbikatlarına sığınma odalarının kullanımı dâhil edilir.

(5) Sığınma odasının kontrol ve bakımında görevli çalışanlara, her vardiyada en az bir kişi olacak şekilde işverence eğitim sağlanır. Söz konusu eğitimlerin birincisi sığınma odalarının kurulumu sırasında üretici ya da kurulumu yapan firma tarafından, diğer eğitimler ise 6 ayda bir işverence belirlenen yetkili kişiler tarafından verilir.

Mevcut sığınma odaları ve geçiş süreci

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) İşveren; bu Tebliğin yayımı tarihinden önce mevcut bulunan sığınma odalarının bu Tebliğde belirtilen şartlara uygun hale getirilmesini 1/7/2018 tarihine kadar tamamlar.

Yürürlük

MADDE 9 – (1) Bu Tebliğ 1/7/2018 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 10 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.